

SISSEJUHATUS

Valio on pühendunud jätkusuutlikkuse ja viib läbi missiooni, et koostöös oma sidusrühmadega elu paremaks muuta. Tarnijatel ja turustajatel on selle eesmärgi täitmisel oluline roll, aidates Valiol pakkuda tarbijatele kõrge kvaliteediga jätkusuutlikul viisil valmistatud tooteid.

Valio tarnijate ja turustajate käitumisjuhised leiab Valio Ltd. ja selle partnerettevõtete (k.a Valio Eesti) tegevusstandardid, milles sätestatud põhimõtetele peaksid vastama ka Valio tarnijate ja turustajate tegevused ning tarneahel. Tarnijate ja turustajate käitumisjuhises mõistetakse „tarnija“ all juriidilist isikut, kes müüb Valiole tooteid, materjale ja teenuseid või osaleb muul moel koos Valioga äritegevuses.

Käitumisjuhise eesmärgiks on tagada Valio tarneahelas üldtunnustatud inimõiguste ja vastutustundlike äritavade rahvusvaheliste põhimõtete järgimine. Käesoleva juhise koostamisel on lähtunud Inimõiguste ülddeklaratsioonist ja teistest rahvusvahelistest asjakohastest deklaratsioonidest, lepingutest, standarditest, suunistest ning koodeksitest, mille on koostanud Rahvusvaheline Tööorganisatsioon (ILO), Eetilise Kaubanduse Initsiatiiv (ETI) ja Rahvusvaheline Standardiorganisatsioon (ISO).

ÄRITEGEVUSE PÕHIMÕTTED

Seaduse järgimine

Tarnijad ja turustajad järgivad kõiki neile kohalduvaid riiklikke ja rahvusvahelisi seadusi, määruseid ning nõudeid oma tegutsemise asukohas ja jurisdiktsioonis. Kui tarnijate ja turustajate käitumisjuhises peaks esinema erinevusi mõne kehtiva seaduse, regulatsiooni või standardiga (edaspidi ühisnimetuse „seadused“ all), tuleb lähtuda rangematest nõuetest.

Konfidentsiaalne informatsioon ja isikuandmete kaitse

Tarnijad ja turustajad austavad oma äripartnerite ja nende töötajate privaatsust ning kaitsevad andmeid ja intellektuaalset omandit väärkasutuse eest.

Ettevõtte terviklikkus

Igasuguse korrupsiooni esinemine, sealhulgas altkäemaksu pakkumine või selle aktsepteerimine peab olema välistatud. Samamoodi ka väljapressimine ning omastamine. Tarnijatel ja turustajatel peavad olema sätestatud korrupsiooni vältimise protseduurireeglid.

Tarnijatele ja turustajatele ei ole lubatud ebaausad kauplemissvõtted. Tarnijad ja turustajad on kohustatud säilitama dokumente, mis tõendavad äritegevuse läbipaistvust ja vastavust kaubavahetuse- ning muudele eeskirjadele. Tarnija ja turustaja ei tegele ega ürita tegeleda rahapesuga.

Tarnijad ja turustajad väldivad huvide konflikti olukorda seoses nende ettevõtte ja Valio vaheliste tegevustega.

Kingitused ja hüved

Tarnijate ja turustajate kingitused ja hüved Valio töötajatele on mõistlikus suurusjärgus ning nende eesmärgiks ei ole Valio äriliste otsuste mõjutamine. Valio esindaja suuremate reisikulude eest tasub Valio. Tarnijad ja turustajad ei aktsepteeri kingitusi, teeneid, meelelahutust või muid isiklike hüvesid, mis on mõeldud suunamaks nende ettevõtte ja Valio vahelise koostööga seotud ärilisi otsuseid.

Kaebuste esitamise mehhanism

Tarnijatel ja turustajatel on tööalaste kaebuste menetlemiseks olemas tegevuskavad, mille alusel kaebustega tegeletakse ning mis aitavad tagada, et kaebuste esitajad on kaitstud esitamise ja võimalikult kaasneva kättemaksu eest.

INIM- JA TÖÖÕIGUSED

Inimõigused

Tarnijad ja turustajad tagavad kõigi töötajate inimõiguste kaitse, sh naiste, laste, võõrtöötajate ja kõikide teiste seotud isikute puhul.

Lapstööjõu kasutamine ja noored töötajad

Lapstööjõu kasutamine on keelatud. Tarnija või turustaja ei kasuta tööjõudu vanusega vähem kui 15 eluaastat (va riikides, kus lähtuvalt ILO konventsioon 138-st on lubatud vanusepiir 14 aastat). Erisuste puhul kohaliku seadusandlusega lähtutakse vanusepiiri määramisel kõrgemast vanusest.

Tarnijad ja turustajad veenduvad töötajate vanuses ning selle sobivuses ja teevad omalt poolt kõik, et nende territooriumil ega tootmiskohtades ei kasutataks lapstööjõudu. Kui vanusenõude osas tuvastatakse rikkumine, tuleb koheselt luua ja panna paika olukorra parandamise tegevusplaan, seades esikohale mõjutatud isiku vajadused ja soovid ning veendudes, et töötajale ei tekitata edasist kahju.

Olukorra parandamise tegevusplaan ning sellega seotud aruandlus peab olema vastavuses käitumisjuhise peatükiga „Aruandlus, heastamine ja pidev täiustamine“. Tarnijad ja turustajad kinnitavad, et alla 18-aastased töötajad ei tööta öösi ega täida tööülesandeid, mis on ohtliku iseloomuga, ohustavad tervist või segavad nooruki haridusteed.

Sunniviisiline töö

Sunniviisiline töö, inimkaubandus, orjandus, ebaseaduslik töökohalt lahkumise takistamine ning isiku muul viisil tema tahtvastaselt tööle sundimine on keelatud. Töötajatel peab olema vabadus pärast töötaja lõppemist töökohast lahkuda ja mõistliku etteteatamisaja juures tööleping lõpetada.

Kogu töösuhte toimimine peab põhinema vabatahtlikkusel ja mistahes ähvardamine, trahvid või sanktsioonid peavad olema välistatud. Tööandjad ei tee kinnipidamisi töötaja töötasust ning ei nõua töötajalt lõivu tööle asumise ja tööohutusega seotud kulutuste tegemiseks (värbamistasud, kandideerimistasud, haldus või ravikulud, passi või viisa kulud jne). Töötajatelt on keelatud nõuda tagatise või deposiite ning hoida ettevõtte valduses nende isikut tõendavaid dokumente.

Diskrimineerimine, ahistamine ja väärkohtlemine

Tarnijad ja turustajad kohtlevad kõiki töötajaid lugupidamise ja väärkusega. Töötajate diskrimineerimine töökohal, tööle asumisel, hüvitiste maksmisel, koostöö võimaldamisel, edutamisel, töölepingu lõpetamisel, pensionile saatmisel või muul sarnasel juhul lähtudes seejuures töötaja rassist, rahvusest, religioonist, vanusest, terviseseisundist, soost, perekonnaseisust, seksuaalsest eelistusest, ametiühingusse kuulumisest, poliitilistest vaadetest või muust seadusega kaitstud staatusest ei ole lubatud.

Mistahes vormis füüsiline, vaimne, seksuaalne või verbaalne ahistamine, hirmutamine või ohustamine on keelatud. Lapseootuse ja lapsevanema staatusega seotud otsused, sh lapsehoolduspuhkuse, lühendatud töötaja, töö ümberkorraldamise või muude aspektide rakendamine peavad olema kooskõlas kehtiva seadusandlusega.

Tööaeg

Tavapärase kindlaksmääratud töönädala pikkus (sh ületunnitöö) ei tohi ületada 48 tundi (ILO Töötundide Konventsioon, 1919 No.1). Töötajatel on õigus vähemalt ühele vabale päevale seitsmepäevase perioodi jooksul ning ületundide tegemine peab olema vabatahtlik.

Ületundide kompenseerimine peab vastama seaduses sätestatud ja olema vähemalt 25% koefitsiendi võrra kõrgem. Ületunnitööd ei tohi kasutada tavapärase töökorralduse asendamiseks.

Töötajatele peab olema tagatud iga-aastane puhkus ja vajadusel haiguspäevad, ilma et sellele järgneksid negatiivsed tagajärjed või sanktsioonid.

Töö staatus

Tarnijad ja turustajad kinnitavad, et kõik ettevõtte territooriumil töötavad töötajad (sh vahendajate kaudu palgatud töötajad) on ametlikult töötajatena registreeritud. Enne tööle asumist on potentsiaalsel töötajal võimalik tutvuda informatsiooniga, mis sisaldab töölepingu sätteid ning töötingimusi, sh töökirjeldus, ametijuhend, palgatase, hüved, töötasu maksmise periood ja meetod ning muu seadusest tulenev informatsioon.

Tarnijad ja turustajad peavad olema veendunud, et inim- ja töökeskkonnaõigused kehtiks võrdselt kõikidele töötajatele – ka ajutistele töötajatele, võõrtöötajatele, alltöövõtu raames töötavatele inimestele ning neile, kes töötavad osalise töötajajaga.

Tarnijad ja turustajad ei kasuta omakasu eesmärgil pahatahtlikult ära tähtjalisi töölepinguid, alltöövõttu, praktikat jms.

Töötasu ning kinnipidamised

Kõikidele töötajatele makstakse töö eest tasu vastavalt seadustele ning siduvatele lepingutele (sh miinimumpalga nõude arvestamine, ületundide tasustamine ning lisatasud). Lisaks tuleb veenduda, et töötajaid ei diskrimineeritaks ning sama töö eest ei makstaks erinevat töötasu. Töötasude suuruseid peaks võimalikult sagedasti ajakohastama, et need oleksid mõistlikes suurusjärgudes ja võimaldaksid töötajatele head elukvaliteeti.

Töötasude kinnipidamisel laenukokkulepete, toitlustuse või majutuse eest, samuti distsiplineerimiseks jmt eesmärkidel, võib tekkida olukord, kus inimene on sunnitud tööga seotud. Seetõttu tohib selliseid kinnipidamisi teha ainult siis, kui selleks on töötaja selgesõnaline nõusolek. Mistahes juhul ei tohiks töötasu olla madalam seadusega kehtestatud miinimummäärast.

Distsiplinaarse eesmärgiga kinnipidamised töötasult on enamikel juhtudel kohatud ning sellist meetodit tuleb vältida. Juhul kui sellised kinnipidamised on vältimatud, peavad tööandjatel olema nende rakendamiseks konkreetset protseduuri- ja menetlusreeglid. Distsiplinaarmenetluste puhul on tööandjatel kohustus juhtumiga seotud andmed fikseerida ja säilitada.

Ühinemisvabadus

Tarnijad ja turustajad austavad töötaja õigust ametiühingutega liituda või neid moodustada ning pidada kollektiivlühikirjeldusi. Kasutades seda õigust, peavad need töötajad, nende esindajad ja ametiühingu liikmed olema kaitstud tagakiusamise, ahistamise, väärkohtlemise ja ähvarduste eest. Töötajate esindajatele on tagatud õigused täita oma esindusfunktsioone, sh võimalus töökohtadele ligi pääseda.

Kogukonna õigused

Tarnijad ja turustajad austavad kogukonna õigusi maa- ning loodusressursside, sh vee, kasutamise osas. Maa omandamised peavad olema kooskõlas seaduslike valdusõigustega. Maa ebaseadusliku hõivamise osas kehtib nulltolerants.

TERVIS, OHUTUS JA TURVALISUS

Töötingimused ja majutus

Töötajatele peab olema tagatud ohutu töökeskkond. Nii töötajate töökoht kui ka töökoha poolt pakutud majutus peavad tervisenõuete, ohutuse ja keskkonna osas vastama seadusega kehtestatud nõuetele.

See hõlmab nii tuleohutuse- kui ka ehitusohutusenõuete täitmist, korraliku ventilatsiooni ja valgustuse olemasolu, puhtaid tualettruume ja värsket joogivett. Elu- ja puhkeruumides peab olema võimalus hügieeniliseks toidu säilitamiseks.

Tervis ja ohutus

Tarnijatel ja turustajatel on olemas süsteem, kuidas tuvastada ja hinnata ohutuse, tervise ja turvalisusega seonduvaid riske. Vajadusel on arvesse võetud ka täiendavaid riske lapseootel ja imetavate naiste töötingimuste osas.

Riskide hindamisel ilmnenud kriitilised ohukohad kõrvaldatakse esimesel võimalusel, mittekriitiliste ohutegurite mõju peab viima miinimumini ning seejuures pidevalt kontrollima. Vajadusel pakub tööandja töötajatele tõhusaid nõuetekohaselt hooldatud ja asjakohaseid isikukaitsevahendeid (PPE) ning veendub, et neid kasutatakse eesmärgipäraselt.

Kõik tööõnnetused tuleb fikseerida ning algatada uurimine, misjärel võetakse edaspidiste õnnetuste vältimiseks kasutusele parendusmeetmed. Töötajatel peab olema võimalus võtta osa regulaarselt toimuvatest töötervishoiu ja -ohutuse alastest koolitustest, mille toimumine ja osalejad on dokumenteeritud. Töötajatel peab olema tagatud juurdepääs arstiabile.

Valmisolek kriisiolukordadeks

Võimalikud kriisiolukorrad on vajalik kaardistada ning luua neile vastavad kriisiplaanid. Plaanid peavad sisaldama töötajate teavitamist ja evakuatsiooniprotseduuri, hädaolukorra koolituste ja õppuste korraldamist, hädaolukorra tuvastussüsteemi paigaldamise, testimise ja hooldamise informatsiooni, nimekirja evakuatsiooni väljapääsude asukohtade ning muud vajalike seadmete kohta.

Toiduohutuse protseduurid

Kui tarnija tarnib Valiole toitu või toiduga seotud tooteid ja teenuseid on kohustus järgida [Valio Toiduohutuse nõudeid ja suuniseid tarnijatele.](#)

KESKKOND JA KLIIMAMUUTUSED

Tarnijate ja turustajate tegevus on kooskõlas kohaliku keskkonnaalase seadusandlusega ning ettevõttel on olemas vastavas valdkonnas tegutsemiseks nõutud load.

Tarnijad ja turustajad tuvastavad, kontrollivad ja leevendavad oma tegevusest tingitud keskkonnamõjusid ning parandavad pidevalt oma keskkonnaalast jalajälge. Ettevõtte kasutab ja arendab mõistlikke abinõusid, et kaitsta keskkonda ja optimeerida loodusressursside kasutamist.

Tarnijad ja turustajad tuvastavad oma tegevuse tulemusel tekkinud keskkonnamõjud ning võtavad endale eesmärgiks vähendada kasvuhoonegaaside heitkoguseid, kui see on vähegi võimalik.

Tarnijad ja turustajad kaardistavad enda poolt kasutatavad ohtlikud materjalid ning kemikaalid ja veenduvad, et nendega töötamisel oleks tagatud ohutusnõuded ja nõuetekohane käitlemine, ladustamine, ümbertöötlemine ja kõrvaldamine. Ohtlike materjale käsitlevad töötajad peavad olema läbinud vastava ohutuskoolituse.

RAKENDAMINE JA JÄRELEVALVE

Rakendamine

Tarnijad ja turustajad rakendavad koodeksi põhimõtteid oma tegevustes ja tagavad omakorda nende järgimise oma ettevõtte tarneahelas. Dokumendi sisu järgimise kinnitamiseks ja tõestamiseks säilitavad tarnijad ja turustajad kõik asjakohase dokumentatsiooni.

Järelevalve

Valio jätab endale õiguse teostada tarnijate ja turustajate juures järelevalvet käesoleva käitumisjuhise järgimise osas, kasutades selleks partnerite dokumente, enesehindamisi või auditite läbiviimisi. Järelevalvet viiakse läbi näiteks Valio küsimustike teel või kaasates väliste organisatsioonide, näiteks Sedex (*Supplier Ethical Data Exchange*) eksperte. Tarnijate ja turustajate auditeid võib läbi viia Valio esindaja või väline auditipartner.

Aruandlus, heastamine ja pidev täiustamine

Valio eesmärk on tagada oma tarnijate ja turustajatega avatud ja aus suhtlus, mis põhineb usaldusel ning vastastikusel

koostööl. Valio teadvustab, et rahvusvahelised tarneahelad on oma olemuselt vägagi keerulised, mistõttu võib neis esineda mittevastavusi. Leidmaks koos lahendusi võimalikele probleemidele, mida selle käitumisjuhise järgmine võiks tarneahelas kaasa tuua, julgustame tarnijaid ning turustajaid Valiole ise proaktiivselt lähenema.

Kui tarnija või turustaja kahtlustab või avastab mittevastavuse seoses vastava käitumisjuhisega, teavitab ta Valiot selles koheselt. Vajadusel saab võimalikest kahtlustest teavitada ka anonüümselt, kirjutades aadressil compliance@valio.fi või läbi kanalite, mille edastab Valio esindaja.

Valio eeldab, et tarnija või turustaja võtab võimalike probleemide korral kasutusele meetmed, et tekkinud olukord lugupidaval ning kaasaval moel heastada. Vajadusel pakub Valio tarnijale või turustajale olukorra lahendamiseks omapoolset tuge.

Rikkumised ja lepingu lõpetamise õigus

Käesolev käitumisjuhise moodustab olulise osa kõikidest lepingutest, mis tarnija või turustaja ja Valio vahel sõlmitakse.

Kui Valio tuvastab käitumisjuhise rikkumise, on ettevõttel õigus nõuda, et partner võtaks koheselt kasutusele parendusmeetmed. Kui tarnija või turustaja jätkab antud dokumendis kajastatud juhiste rikkumist või ei ole võimeline puudusi kõrvaldama, jätab Valio endale õiguse koostöö lõpetada.

TARNIJA/TURUSTAJA DEKLARATSIOON

Tarnija/turustaja, või potentsiaalse tarnija/turustajana kinnitame Valiole, et oleme käesoleva dokumendi kätte saanud ja meie tegevused vastavad Valio tarnija ja turustaja käitumisjuhises sätestatule.

Ettevõtte:

Kuupäev:

Allkiri:

Esindusõigusliku isiku nimi ja ametikoht: